

Об'єднавшись у невеликі групи (2-4 особи), студенти вчаться розподіляти між собою функції з підготовки рольової гри та її захисту. Вчаться спілкуватись один з одним, розв'язувати конфлікти, що виникають у спільній діяльності. Це формує у студентів навички роботи у колективі, дозволяє визначити рівень організаторських здібностей. Кожен студент отримує рольове завдання, яке передбачає пошук необхідної інформації (робота з нормативно-правовими актами), моделювання образу та діяльність від імені персонажа та знання теоретичного матеріалу.

Третій етап, центральний, проходить безпосередньо на семінарському занятті та передбачає моделювання відносин, що фіксуються в уявних ситуаціях, правилах ігрових ролей (пропонуються ситуації — зустріч керівника підприємства та працівників, які приймаються чи звільняються з роботи). Присутні мають право ставити запитання виконавцям ролі. Експерти аналізують відповіді, визначають помилки, неточності у вирішенні ситуації та особливості правового регулювання трудових відносин.

На четвертому етапі відбувається оцінювання результатів гри за певними критеріями, студенти відповідають на проблемні запитання.

Під час рольової гри викладач бере на себе другорядну роль і слідкує за учасниками, записує допущені помилки, але в ніякому випадку не перериває хід гри з метою їх виправлення. Після закінчення рольової гри викладач аналізує хід гри, вказує на успішні її елементи, аналізує допущені помилки, організовує роботу з метою їх виправлення.

Отже, проведення семінарського заняття у формі рольової гри дає можливість опрацювати та засвоїти максимальний обсягу навчального матеріалу, тобто максимально інтенсифікувати навчальний процес.

Шматова Ю. О., старший викладач
кафедри правового регулювання економіки

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

За вимогами сучасного ринку праці, юрист повинен мати відповідну теоретичну та практичну підготовку, організаторські навички, вміння творчо мислити й працювати з людьми. Тому основним завданням викладача є підвищення професійної діяльності майбутніх юристів.

Самостійною формою навчання студентів є семінарські заняття, на яких поглиблюються їх знання, отримані на лекціях. Методами семінарських занять виступають різноманітні способи, які допомагають студентам засвоїти програмний матеріал. Як приклад, зазначимо:

1. Актуалізація опорних знань. За допомогою даного способу семінарські заняття у процесі викладання правових дисциплін, повинні відбуватися шляхом перевірки теоретичних знань пройденого матеріалу, що виражається в інтелектуальній розминці та сприяє засвоєнню отриманої інформації. При цьому зазначимо, що поступове звикання до даного методу, спонукає студента до постійної активної роботи на семінарських заняттях.

2. Оволодіння новими знаннями. Семінарські заняття у процесі викладання правових дисциплін, не можуть перетворюватися на суцільну демонстрацію лише теорії або судової практики. Тому, за допомогою даного способу, робота на семінарах повинна відбуватися шляхом обговорення теоретичних і практичних питань, які передбачені планом заняття.

Опитування студентів за допомогою даного способу може здійснюватися лише за власним бажанням викладача (з метою залучення всієї аудиторії). До того ж, оцінювання знань майбутніх юристів можливе як з їх відповіді на основне запитання, так і за суттєві доповнення. Застосування такого методичного прийому надасть можливість студентам самостійно мислити, правильно використовувати юридичні терміни, творчо вирішувати завдання та успішно засвоювати матеріали курсу.

Як засвідчує практика, під час проведення семінарських занять, будь-які проблемні питання краще засвоюються у вигляді флеш-методу (аналіз ситуаційних задач), правильне розв'язання та обґрунтування яких неможливе без успішного засвоєння лекційного матеріалу. Тому, ми вважаємо за доцільне розробити збірники задач по правових дисциплінах, на підставі теоретичних знань та узагальнених матеріалах справ, що розглядаються у судах.

3. Перевірка засвоєного матеріалу Оцінювання ступеня досягнення поставлених навчальних цілей є важливими складовими навчального процесу. Тому, перевірка засвоєного матеріалу на семінарських заняттях у процесі викладання правових дисциплін повинна відбуватися шляхом:

а) проведення тестових завдань, що дозволяє, з нашої точки зору, підвищити об'єктивність контролю та засвоїти ключові питання дисципліни;

б) підготовки проблемних питань у межах теми та обговорення їх на семінарських заняттях, що формує у студентів вміння та навички використання теорії при розв'язанні практичних завдань;

в) написання реферату, що стимулює пізнавальну діяльність студентів і, як правило, викликає інтерес з боку студентської аудиторії.

Крім того, цінним методом для засвоєння програмного матеріалу може слугувати метод імітаційних технологій (ділові ігри), наприклад, «брей-ринг» (з приводу поставлено запитання, команди між собою опонують), «ланцюжок» (під час цього методу кожен студент виступає то у ролі викладача, то у ролі того, хто навчається) та ін. Даний метод створює принципово нові можливості у навчанні, дозволяючи накопичити власний досвід, перетворити здобуті загальні знання на значущі, а також сприяє розвитку організаторських навичок у студентів юристів.

Запропоновані методи проведення семінарських занять дозволяють насамперед забезпечити пряму взаємодію між студентом та викладачем протягом усього навчального року і активізувати його пізнавальну діяльність.

*Шульженко Ф. П., д-р політ. наук, професор,
завідувач кафедри теорії та історії держави і права*

ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ВИКЛАДАННІ БАЗОВИХ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Практична зорієнтованість фахової підготовки майбутніх юристів є одним із першочергових завдань, які мають вирішуватися вищою школою в контексті: рішень Болонського клубу, взятими Україною зобов'язаннями у зв'язку з намаганнями інтегруватися у європейські структури, підвищення конкурентоспроможності правників як на вітчизняному, так і зарубіжних ринках праці.

У цьому плані має бути інтенсифікований процес вдосконалення змісту і методів викладання базових юридичних дисциплін (зокрема «Теорії держави і права»). Поряд з вирішенням завдань формування у студентів юридичної свідомості як основи розуміння ними природи права та особливостей правового регулювання суспільних відносин у сучасних умовах, у процесі вивчення зазначеної дисципліни ми ставимо за мету сформувати у майбутніх юристів практичні компетенції у сферах нормотворення і правозастосування. Для цього в темах другої частини дисципліни «Теорія держави і права» передбачаються пи-